

Motion om lämna-program för individer i våldsamma relationer

Motion av Kristin Jacobsson (C)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Alexander Ojanne

Sammanfattning av ärendet

Kristin Jacobsson (C) har väckt en motion i kommunfullmäktige där hon föreslår bland annat att kommunfullmäktige ska ta beslut om att erbjuda föräldrastödsprogram i förebyggande syfte och ett lokalt lämna-program ska utvecklas. Motionären föreslår också utbildning till all personal som jobbar med barn och unga så att de kan upptäcka personer som lever i hedersrelaterat förtryck.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd, Alla Kvinnors Hus, Riksorganisationen GAPF - Glöm aldrig Pela och Fadime, ROKS, SHIS Bostäder och Unizon. Alla Kvinnors Hus, Riksorganisationen GAPF - Glöm aldrig Pela och Fadime, ROKS och Unizon har inte inkommit med svar.

Ärendet remitterades till Norrmalms stadsdelsnämnd men besvarades av Norra innerstadens stadsdelsnämnd efter organisatorisk förändring som trädde i kraft den 1 juli 2023.

Stadsledningskontoret anser att stora delar av det arbete som efterfrågas av motionären pågår redan. Stadsledningskontoret bedömer att det är mer verkningsfullt att fortsätta arbeta i de strukturer och enligt det program som redan finns än att inrätta särskilda enheter eller ta fram särskilda program.

Exploateringsnämnden noterar att en markanvisning förutsätter att det finns en angiven byggherre som har ansökt om att bygga, för ett visst ändamål och på en viss plats. Den som ska bygga ska också uppfylla aktuella krav i stadens

markanvisningspolicy, bland annat avseende finansiell stabilitet och genomförandeförmåga.

Socialnämnden anser att det är angeläget att fortsatt utveckla arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Nämnden lyfter att det i Stockholms stad pågår mycket arbete både på lokal och stadsövergripande nivå.

Utbildningsnämnden framför att utbildningsförvaltningen och stadens skolor har under flera år arbetat med att öka kunskaperna hos såväl personal som elever kring hedersrelaterat våld och förtryck. Även våldsprevention är ett högt prioriterat område. Det arbetet kommer att fortsätta och intensifieras. Skolan är en central aktör och viktig knutpunkt i stadens arbete mot våld och hedersförtryck.

Farsta stadsdelsnämnd ställer sig positiv till att öka stödet till och kunskapen om personer utsatta för våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck men lyfter att man redan arbetar utifrån många av de punkter som motionären nämner.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd tar upp att det är viktigt att utvärdera förslagen i förhållande till det stöd som ges idag så att resurser tilldelas de arbetssätt som gör störst nytta för målgruppen. Utökade uppdrag behöver resurssättas i motsvarande grad.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd är delvis enig med de förslag som presenteras. Dock anser nämnden att det redan är ett prioriterat område och att delar av förslagen omfattas av Stockholms stads program mot våld i nära relationer som ligger till grund för förvaltningarnas arbetssätt.

SHIS Bostäder har valt att inte ta ställning till förslagen i motionen med motiveringen att det är bättre att de remissinstanser som har ett bredare stadsövergripande perspektiv tar ställning till motionärens förslag.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Mäns våld mot kvinnor är ett stort samhällsproblem. Jag delar motionärens ambition om att stärka stadens arbete mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Det är ett av våra mest prioriterade områden i trygghetsarbetet. Vi är övertygade om att Stockholms stad kan göra mer för att förebygga samt ge stöd och skydd. Alla stockholmare ska kunna vara trygga både i det offentliga rummet och i sina hem.

Ett av de första besluten som vi tog inom området var att slopa avgifterna för skyddat boende för att säkerställa att pengar inte är ett hinder för att söka skydd. En översyn av stadens stöd till bland annat den som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck har gjorts. Översynen ligger till grund för stadens utvecklingsarbete. Det pågår ett utvecklingsarbete för att unga som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck ges stöd inte bara under den akuta fasen utan även efter. Stadens relationsvåldscentrum har fått förstärkning för att kunna utveckla sitt arbete.

Majoriteteten i Stockholms stad har i årets budget tagit ytterligare steg för att underlätta för fler att lämna våldsamma och destruktiva relationer. Staden arbetar just nu med att ta fram ett Bryt upp-program med ett sammanhållet stöd till våldsutsatta oavsett var i Stockholm man bor. Våldsutsatta ska känna en trygghet i att samhället arbetar systematisk i att möta upp och ge skydd, stöd och hjälp under hela processen. Det gäller både i den akuta fasen och tiden efter. Målet med programmet är att den ska vara personcentrerat, kunskapsbaserat, sömlöst och sammanhållet.

Möjligheten att reservera en upphandling enligt LOU för idéburna organisationer och stiftelser för insatsen skyddat boende utreds. Syftet med detta är att säkerställa att skattemedel går till att hjälpa våldsutsatta och inte försvinner i vinstuttag.

Bostadsförmedlingen i Stockholm AB har fått i uppdrag att se över riktlinjerna för förtursverksamheten, med fokus på definitionen av akut behov av ändrade bostadsförhållanden och skuldsättning, i syfte att ge våldsutsatta ett bättre stöd. Vi ser också över om det går att införa ett system som underlättar för våldsutsatta att enklare hitta boende i en annan stadsdel. Husvärdar i de kommunala bostadsbolagen ska utbildas i att identifiera tecken på våld i hemmet. Utbildningen kommer också att tillgängliggöras för privata hyresvärdar. Genom utbildningen kan fler uppmärksamma våld i nära relation och ges trygghet att agera vid misstanke eller konstaterat våld.

Med utgångspunkt i Islandsmodellen ska skyddet av och stödet stärkas kring våld i familjer med barn. I denna modell samverkar polis, socialjour, åklagare och hälso- och sjukvård i det akuta operativa arbetet med handläggning och uppföljning vilket kan möjliggöra för samhället att sätta in tidiga insatser och åtgärder. Arbetet ska spridas till flera stadsdelsnämnder och socialnämnden har fått en budgetförstärkning för detta. Därtill är ökad kunskap inom socialtjänsten, inte minst familjerätten, om frågor som rör vårdnad, boende och umgänge i fall där det förekommer våld centralt för att kvinnor och barn ska kunna få en trygg livssituation.

Motionären skriver om stadens verksamheter Kruton och Kriscentrum. Bakgrunden till att Kruton och Kriscentrum har samlokaliserats är att stadsdelsnämnderna i stor utsträckning placerar unga som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck i första hand hos jourfamilj eller i behandlingsfamiljer. Vid hög risk placeras den unge utanför Stockholm. Det är bra att unga placeras hos familjer snarare än att behöva vara ensamma i ett boende. Socialförvaltningen har under året också utvecklat arbetet för att jour- och familjehem ska ha tillräcklig kompetens om målgruppen unga utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. De jourhem som tar emot placeringar av unga utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck har alltid möjlighet att få konsultation och stöd via Kruton och Origo. När det gäller Krutons skyddslägenheter så finns de kvar.

I Stockholm ska alla leva fritt från våld och förtryck. Vi kommer aldrig att acceptera att människors frihet begränsas. Tillsammans kan vi se till att alla får leva i frihet och jag ser fram emot att vi gör detta över partigränserna.

I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Bilaga

Motion om lämna program för individer i våldsamma relationer, dnr KS 2023/553-1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 27 mars 2024

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Reservation av Kristin Jacobsson (C) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att tillstyrka motionen i dess helhet
2. Att därutöver anföra följande

Stadens arbete mot både hedersvåld- och beteenden och våld i nära relationer måste stärkas – en prioritet som ligger Centerpartiet särskilt nära om hjärtat. Stockholm måste ge det stöd som gör det möjligt för kvinnor och män att lämna våldsamma relationer. Därför behöver staden utöka antalet beviljade förturer till stadens bostadskö och stärka långsiktigheten i stödet till kvinnojourerna och dess verksamhet. Staden ska fortsätta jobba och utveckla Relationsvåldscentrum (RVC) för individuellt stöd till alla samt införa stöd till unga som utsätts för våld i nära relation.

I vår motion lyfte vi ett antal förslag för att stärka och utveckla stadens arbete för att motarbeta våld och stärka arbetet mot våld i nära relationer. Tyvärr kan vi konstatera att flera punkter av vår motion hanteras ytterst sparsamt av förvaltningen i deras svar. Pågående kartläggningsarbete i stadsdelsnämnderna används som ett svepskäl för att inte göra mer och det är en snedprioritering enligt oss. Centerpartiet vill se att staden tar sig an problemet klarsynt, istället för att reaktivt backa in i problematiken. Bara den som tycker att allt är perfekt som det är idag, inga utmaningar finns och inget kan bli bättre för personer utsatta för hedersrelaterat våld och beteenden samt relationsvåld hänvisar till pågående arbete som tillräckligt.

Vi vill, istället för att lägga ner fungerande verksamhet med över två decenniers erfarenhet och kunskap, som majoriteten gjorde när Kruton lades ner, se att stadsdelarna får i uppdrag att arbeta uppsökande och informations-spridande, för att tillförsäkra att alla som är i behov nås av de stöd de behöver. Klarar stadsdelarna inte av det behövs organiseringen ses över och en enhet som arbetar specifikt för att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck inrättas. Den som vill lämna en

hederskontext ska veta var den kan vända sig. Att staden arbetar med att ta fram ett Bryt upp-program är bra, men det är otillräckligt. I vår motion och i vår budgetreservation så vågar vi gå längre och prioritera de utsatta hårdare. För kvinnor som utsätts för våld i nära relation är en återkommande problematik att inte ha någonstans att ta vägen när man valt att lämna sin våldsutövare. Det är oacceptabelt att det stöd en relationsvåldsutsatt person får beror på var i staden den bor. Boendesituationen är avgörande kring möjligheten att lämna en våldsam partner. Exempelvis kan man konstatera att av 1707 fall av relationsvåld som utreddes av stadsdelarna 2022 så skickades ca 20 personer till SHIS Mellanbo för våldsutsatta. Det är uppenbart att stadsdelarna inte i tillräcklig omfattning efterfrågar stadens centrala lösningar för relationsvåldsutsatta. Trots detta så prioriterar styret centraliserade arbetssätt, när hjälpen måste vara så nära människor som möjligt.

Centerpartiet önskar förstärka stadens åtgärder mot både hedersvåld och oönskade beteenden, liksom mot våld i nära relationer. För att stödja kvinnor som vill lämna våldsamma relationer behövs flera åtgärder. Det är därför olyckligt som styret väljer en sådan avvaktande inställning även till Centerpartiets förslag om att Stockholm ska ta ett särskilt ansvar för det kommunövergripande projektet Kompotten. Stockholm skulle även kunna driva på för att fler kommuner ingår i samarbetet och verka för införandet av en nationell samordningsfunktion mellan kommuner, i syfte att erbjuda boende till våldsutsatta i hela landet. Självklart kan familjestödsprogrammen utökas, självklart kan informationsinsatser bli bättre och stödet till den som tar steget och lämnar likaså. En nolltolerans mot hedersrelaterade brott är önskvärd. Ansträngningarna bör intensifieras och kunskapen om hedersvåld och förtryck behöver öka inom Stockholms stad. Att förstå skillnaderna mellan hedersvåld och andra former av våld i nära relationer är avgörande för att uppnå resultat.

Vidare är svaret avseende ett lokalt lämna-program frånvarande. Det finns alldeles uppenbart ett behov för att arbeta fram fler och mer träffsäkra metoder för att erbjuda en väg bort från våldsamma relationer för de som är drabbade av relationsvåld. Här behöver stadens förvaltningar arbeta närmare varandra men också andra aktörer såsom polis och kriminalvård, samverkan med andra kommuner ske osv på samma sätt som det gör för den som vill lämna en kriminell livsstil. Staden bör ge det stöd som behövs för att kvinnor och män ska kunna lämna våldsamma förhållanden. Den avhoppbarverksamhet som finns för livsstilskriminella är bra men vi menar att staden samtidigt bör erbjuda motsvarande stöd till de kvinnor som sitter fast i våldsamma relationer. Det skulle också möjliggöra det långsiktiga stöd som förvaltningen ser ett stort värde i och själva lyfter fram.

Det skulle också införandet av ett kvinnofridshus kunna göra så väl som en utbyggd mellanboendeverksamhet inom SHIS. Genom att staden ger markanvisningar för den typ av verksamhet kan exempelvis privata aktörer ges möjlighet att bygga bostäder öronmärkta för kvinnor som flytt en våldsam relation och som behöver bygga upp sitt liv långsiktigt, utan socialtjänstbeslut. Behoven av mer långsiktiga boendelösningar, och andra stödlösningar är stora men ändå gör stadsdelarna inte särskilt många

placeringar exempelvis SHIS mellanboende. Är det någonting som behöver kartläggas så är det detta mysterium.

Ärendet

Kristin Jacobsson (C) har väckt en motion i kommunfullmäktige där hon föreslår bland annat att kommunfullmäktige ska ta beslut om att erbjuda föräldrastödsprogram i förebyggande syfte och ett lokalt lämna-program ska utvecklas. Motionären föreslår också utbildning till all personal som jobbar med barn och unga så att de kan upptäcka personer som lever i hedersrelaterat förtryck.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd, Alla Kvinnors Hus, Riksorganisationen GAPF - Glöm aldrig Pela och Fadime, ROKS, SHIS Bostäder och Unizon. Alla Kvinnors Hus, Riksorganisationen GAPF - Glöm aldrig Pela och Fadime, ROKS och Unizon har inte inkommit med svar.

Ärendet remitterades till Norrmalms stadsdelsnämnd men besvarades av Norra innerstadens stadsdelsnämnd efter organisatorisk förändring som trädde i kraft den 1 juli 2023.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 26 september 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser att det är angeläget att fortsätta utveckla arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Arbeta sker idag inom ramen för Stockholms stads program mot våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relation 2021-2025. Stora delar av det arbete som efterfrågas av motionären pågår redan. Exempel på detta beskrivs nedan. Stadsledningskontoret bedömer att det är mer verkningsfullt att fortsätta arbeta i de strukturer och enligt det program som redan finns än att inrätta särskilda enheter eller ta fram särskilda program.

Föräldrastödsprogram erbjuds till alla föräldrar i staden. Det finns även program som riktar sig till särskilda grupper som *Föräldraskap i Sverige för utrikesfödda föräldrar* och *På rätt väg - Föräldraskapsstöd vid oro för kriminalitet*. Utöver detta fick socialnämnden i budget för 2023 i uppdrag att i samarbete med stadsdelsnämnderna verka för att unga som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck får ett gott stöd och efter den akuta fasen samt ett skyddsnät när den unge skapar sig ett nytt liv. I uppdraget ingår bland annat att kartlägga stadsdelsnämndernas stöd till unga utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck.

Origo, Resurscentrum mot hedersrelaterat förtryck och våld, ger stöd och rådgivning till unga personer mellan 13-26 år utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. Vidare

erbjuder de grund- och vidareutbildningar om hedersrelaterat våld och förtryck till skolsköterskor, lärare, kuratorer och socialsekreterare. Origo ger också konsultativt stöd i ärenden. Förutom Origos utbildningar erbjuder socialförvaltningen utbildningar i bedömningsstödet PATRIARK samt sprider webbkurs heder.

Inom ramen för programmet mot våld genomförs årligen kampanjen ”Aldrig igen” under januari månad. Syftet med kampanjen är bland annat att belysa frågan om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck hos allmänheten samt informera om var stöd och hjälp erbjuds i Stockholms stad. Kampanjen sprids på sociala medier, stadstavlor och i kollektivtrafiken. Origo genomför årligen en kampanj på sociala medier riktat gentemot unga personer.

För att säkerställa ett likställt och samordnat stöd och skydd av hög kvalitet för våldsutsatta, och ett likställt stöd till våldsutövare som bygger på evidensbaserade metoder, finns det sedan 2018 totalt fyra relationsvåldcentrum (RVC) i Stockholms stad. Stöd och behandling kan ges individuellt eller i grupp men det går också att få rådgivning via telefon. För barn och unga finns Stödcentrum för unga brottsutsatta. Stödcentrums huvudsakliga uppdrag är att tidigt uppmärksamma barn och ungdomar som utsatts för brott och att erbjuda dem stödinsatser i form av stödsamtal, praktisk hjälp, rättegångsstöd, rådgivning, information och anhörigstöd. Stödcentrum erbjuder också medlingsverksamhet i syfte att minska de negativa konsekvenserna av brottshändelsen både för gärningspersonen och för den brottsutsatta. Förutom RVC som ger stöd och behandling till våldsutsatta, erbjuder samtliga stadsdelsförvaltningars relationsvåldsteam (RVT) skyddat boende för personer utsatta för våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.

SHIS erbjuder boendeformen Mellanboende för personer med erfarenhet av våld i nära relation, när den akuta fasen är över. I denna boendeform är SHIS utförare av en biståndsbedömd insats jämte tillhandahållande av bostad. SHIS kan också erbjuda bostad för målgruppen utan biståndsbedömd insats inom ramen för boendeformen Avtalat boende.

Stadens markanvisningar sker utifrån stadens markanvisningspolicy. Den så kallade ”Stockholmsmodellen” bygger på att byggaktörer är aktiva och på eget initiativ tar fram möjliga projekt och ansöker om markanvisning för dessa. Innan beslut om markanvisning bedöms och sammanvägs förslagen med stadens önskemål och strävanden samt hur väl byggaktören uppfyller de krav staden ställer. Det gäller även eventuella aktörer som vill bygga så kallade kvinnofridshus.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att motion av Kristin Jacobsson (C) om lämna-program för individer i våldsamma relationer besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Exploateringsnämnden

Exploateringsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 24 augusti 2023 följande.

Exploateringsnämnden godkänner kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation av Svante Linusson (C), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av André Nilsson (L), se Reservationer m.m.

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande daterat den 16 juni 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Exploateringsnämnden behandlade den 11 maj 2023 (§12) ett remissvar i närliggande ämne, Svar på skrivelse från Dennis Wedin (M) angående kvinnofridshus på Södermalm. Även i den skrivelsen anförs att det finns privata aktörer som vill bygga bostäder för utsatta kvinnor.

För nybyggnad på stadens mark redogörs i det tidigare nämnda ärendet för arbetsprocessen kring markanvisningar, och kontoret noterar nu som då att en markanvisning förutsätter att det finns en angiven byggherre som har ansökt om att bygga, för ett visst ändamål och på en viss plats. Den som ska bygga ska också uppfylla aktuella krav i stadens markanvisningspolicy, bland annat avseende finansiell stabilitet och genomförandeförmåga.

Inför en markanvisning kontaktar kontoret socialförvaltningen för att höra om det finns behov av bostäder som ska förmedlas enligt socialtjänstlagen. I det fall en markanvisningsansökan inkommer med ändamålet kvinnofridshus som har en angiven plats och aktör så ser kontoret fram emot att behandla den i samråd med andra berörda förvaltningar.

Att bygga nytt är en möjlig väg att finna lokaler för en ny verksamhet, andra vägar är också att hyra, förvärva och/eller bygga om befintliga fastigheter. I många fall kan det vara snabbare processer än att bygga nytt efter ny detaljplaneläggning och, i förekommande fall, utbyggnad av ny infrastruktur.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 29 augusti 2023 följande.

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar till kommunstyrelsen på remiss avseende Motion om lämna-program för individer i våldsamma relationer.

Reservation av Kristin Jacobsson (C), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Alexander Ojanne m.fl. (S), Rashid Mohammed m.fl. (V) och Felix König (MP), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Jan Jönsson (L), se Reservationer m.m.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 31 juli 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Socialförvaltningen delar motionärens synpunkter om att det är angeläget att fortsatt utveckla arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Arbetet sker idag inom ramen för Stockholms stads program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relation, 2021-2025. Programmets övergripande vision är att *Stockholm är en stad fri från våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relation.*

Ett av förslagen i motionen är att erbjuda föräldrastödsprogram i förebyggande syfte, inklusive föräldrastöd som tar sikte på att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck samt utveckla föräldrastödsprogram som riktar sig till föräldrar vars barn är på väg in i kriminalitet. I Stockholms stad är det PLUS Föräldraskapsstöd vid socialnämnden som utvecklar, utbildar och förvaltar föräldraprogram och andra insatser som främjar barns utveckling. Exempel på metoder och arbetssätt vad gäller främjande, tidiga och förebyggande insatser, både på lokal och stadsövergripande nivå är *Föräldraskap i Sverige för utrikesfödda föräldrar och På rätt väg - Föräldraskapsstöd vid oro för kriminalitet.*

Utöver detta fick socialnämnden i budget för 2023 i uppdrag att, i samarbete med stadsdelsnämnderna, verka för att unga som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck får ett gott stöd i och efter den akuta fasen och ett skyddsnät när den skapar sig ett nytt liv. Att arbetet även bedrivs i samverkan med civilsamhället är av central betydelse. I uppdraget ingår bland annat att kartlägga stadsdelsnämndernas stöd till unga utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck.

Origo, Resurscentrum mot hedersrelaterat förtryck och våld, ger stöd och rådgivning till unga personer mellan 13-26 år utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. Vidare erbjuder de grund- och vidareutbildningar om hedersrelaterat våld och förtryck till skolskötterskor, lärare, kuratorer och socialsekreterare. Origo ger också konsultativt stöd i ärenden. Förutom Origos utbildningar erbjuder socialförvaltningen utbildningar i PATRIARK samt sprider webbkurs heder.

Inom ramen för programmet mot våld, genomförs årligen kampanjen ”Aldrig igen” under januari månad. Syftet med kampanjen är bland annat att belysa frågan om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck hos allmänheten samt informera om var stöd och hjälp erbjuds i Stockholms stad. Kampanjen sprids på sociala medier, stadstavlor och i kollektivtrafiken. Origo genomför årligen en kampanj på sociala medier riktad gentemot unga personer.

För att säkerställa ett likställt och samordnat stöd och skydd av hög kvalitet för våldsutsatta och ett likställt stöd till våldsutövare som bygger på evidensbaserade metoder finns det sedan 2018 totalt fyra relationsvårdcentrum (RVC) i Stockholms stad. Till RVC kan personer från 18 år och äldre, oavsett kön, könsidentitet eller

sexuell identitet vända sig. Har personen gjort en polisanmälan om våld i nära relation eller hedersrelaterat våld och förtryck kan personen få stöd i rättsprocessen då RVC samverkar med Polis. Det kan till exempel vara information om hur en polisutredning eller rättegång går till samt stödsamtal. RVC har tagit fram små så kallade ”fickfoldrar” på ett antal språk som delas ut till exempelvis andra enheter inom socialtjänsten, vårdcentraler och bibliotek.

Stöd och behandling kan ges individuellt eller i grupp men det går också att få rådgivning via telefon.

- Individuella behandlingar av våldsutsatta och våldsutövare är inspirerade av Alternativ Till Våld (ATV).
- Gruppbehandling till våldsutsatta, manual framtagen av Utväg Skaraborg.
- Gruppbehandling våldsutövare, så kallade ickevåldsgrupper, manual framtagen av Per Isdal och Utväg Göteborg och Utväg Södra Älvsborg.

För barn och unga finns Stödcentrum för unga brottsutsatta. Stödcentrums huvudsakliga uppdrag är att tidigt uppmärksamma barn och ungdomar som utsatts för brott och att erbjuda dem stödinsatser i form av stödsamtal, praktisk hjälp, rättegångsstöd, rådgivning, information och anhörigstöd. Stödcentrum erbjuder också medlingsverksamhet i syfte att minska de negativa konsekvenserna av brotts handlingen både för gärningspersonen och för den brottsutsatta.

Förutom RVC som ger stöd och behandling till våldsutsatta, erbjuder samtliga stadsdelsförvaltningars relationsvåldsteam (RVT) skyddat boende för personer utsatta för våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck, skyddat boende för våldsutsatta påverkade av alkohol eller narkotika, tillgänglighetsanpassat skyddat boende. Tio stadsdelsförvaltningar erbjuder jourlägenhet till våldsutsatta. I boendeplan för våldsutsatta konstateras att akuta boendelösningar (exempelvis skyddat boende), fick 90 procent av de våldsutsatta en tillfredsställande boendelösning under mätperioden. Däremot fick endast 68 procent som hade behov av en mer långsiktig lösning ett tillfredsställande boende under mätperioden.

Utifrån ovanstående anser förvaltningen att arbete pågår i Stockholms stad som är inom ramen för motionärens förslag. Förvaltningen menar att det är bättre att fortsätta arbeta i de strukturer och enligt det program som redan finns.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på motionen.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 31 augusti 2023 följande.

1. Utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Reservation av Claes Nyberg (C), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Jan Jönsson (L), se Reservationer m.m.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 1 juni 2023 har i huvudsak följande lydelse.

I den kartläggning av hedersrelaterat våld och förtryck som genomfördes av Stockholms stad i samarbete med Göteborgs stad och Malmö stad 2018 framkom att majoriteten av eleverna i årskurs 9 inte är beredda att söka hjälp eller stöd om de är utsatta. Ungdomarna berättade att om de skulle söka stöd i första hand skulle vända sig till vuxna i skolan (lärare, kurator eller skolsköterska) eller till ungdomsmottagningen. Kartläggningen visar tydligt vilken central och viktig roll skolan och skolans personal har i arbetet för att motverka våld och förtryck.

Utbildningsförvaltningen har tagit fram en handlingsplan Våga fråga, lyssna och agera. Handlingsplanen är tänkt att ge stadens kommunala skolor stöd i arbetet mot våld i nära relation, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål och sexuellt våld oberoende relationer. Handlingsplanen utgör ett kunskapsunderlag och stöd till skolor och förskolor i arbetet med att förebygga och motverka våld och förtryck. I handlingsplanen presenteras även rutiner för hur personalen ska agera när man upptäcker signaler av våld, förtryck och utsatthet.

I det nya kunskapsområdet Sexualitet, samtycke och relationer ingår undervisning och samtal med elever om hedersrelaterat våld och förtryck – från förskoleklass till gymnasiet. Under läsåret 2022/2023 inledde utbildningsförvaltningen ett samarbete med Origo, Stockholms läns resurscentrum för hedersrelaterat våld och förtryck, för att ta fram en anpassad föreläsning för skolpersonal. Föreläsningen är tänkt att ges två gånger per år. Utbildningsförvaltningen uppmanar skolor att delta i Origos utbildningar. En stor andel av personalen i stadens skolor har även genomgått den högskoleutbildning (3 högskolepoäng) om våld i nära relationer som staden arrangerat i samverkan med Karolinska institutet.

Skolsköterskor på alla stadens skolor genomför hälsoenkäter - som följs upp av hälsosamtal - med alla elever i årskurs 4 respektive 8 samt årskurs 1 på gymnasiet. Sedan läsåret 2019/2020 har frågor om våld inkluderats i enkäten. Från och med läsåret 2022/2023 ställs även frågor om hedersrelaterat våld och förtryck.

Sedan 2015 har stadens skolor deltagit i de våldsförebyggande programmen Mentors in Violence (MVP) och Agera tillsammans (AT). Antalet skolor som arbetar med metoden har kontinuerligt ökat. Hösten 2023 kommer totalt 43 skolor att ansluta sig till något av programmen. Mentors in Violence är ett program för årskurs 7 - 9 samt gymnasiet med syfte att förebygga pojkars och mäns våld. Elever och personal får ökade kunskaper kring våld och genus samt träna på att bli aktiva åskådare. För att kunna använda materialet behöver personalen genomgå en grundutbildning på tre dagar. Agera tillsammans vänder sig till elever i mellanstadiet. Agera tillsammans innehåller samma kärnkomponenter som Mentors in Violence (våld, genus och aktiv åskådare) men med åldersanpassat lektionsmaterial. Det pågår även ett

utvecklingsarbete för att anpassa metoderna för elever med intellektuell funktionsnedsättning.

Utbildningsförvaltningen har i samarbete med Familjehuset i Rinkeby-Kista och skolorna i området arbetat fram material till föräldrträffar där deltagarna får ökade kunskaper och en breddad bild av våld och normer kring kön. Läsåret 2022/2023 erbjöd sex skolor i Rinkeby-Kista föräldrträffar. Planering pågår för att utöka antalet skolor som erbjuder sådana föräldrträffar kommande läsår.

Utbildningsförvaltningen och stadens skolor har under flera år arbetat med att öka kunskaperna hos såväl personal som elever kring hedersrelaterat våld och förtryck. Även våldsprevention är ett högt prioriterat och viktigt område. Det arbetet kommer att fortsätta och intensifieras. Skolan är en central aktör och viktig knutpunkt i stadens arbete mot våld och hedersförtryck.

Konsekvenser för barns rättigheter samt jämställdhetsanalys Då ärendet är svar på remiss från kommunstyrelsen gör förvaltningen ingen egen analys av ärendets konsekvenser för jämställdhet eller för barns rättigheter.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 augusti 2023 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen av en motion från Kristin Jacobsson, Centerpartiet, om lämna-program för individer i våldsamma relationer.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 3 juli 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till att öka stödet till och kunskapen om personer utsatta för våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Förvaltningen vill dock lyfta att många av de åtgärder som motionären nämner redan görs.

Förvaltningen arbetar i enlighet med Stockholms stads program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relation 2021-2025. Vidare samverkar förvaltningen med bland annat socialförvaltningen och Origo som arbetar mot hedersrelaterat våld och förtryck. Medarbetare inom förvaltningen deltar i utbildningar som erbjuds om målgruppen.

Förvaltningen erbjuder även föräldraskapsstödsprogram inom flera olika områden, däribland till föräldrar som har barn som befinner sig i riskzon för kriminalitet. Vi har också hembesöksprogram i samverkan med barnavårdscentralen (BVC) för förstagångsföräldrar och för föräldrar som får sitt första barn i Sverige samt andra program som utbildar och stöttar föräldrar i sitt föräldraskap. Utöver det arbetar förvaltningen aktivt med att sprida information om rättigheter samt stöd och insatser som kan erbjudas.

När det gäller kvinnofridshus menar förvaltningen att det är problematiskt ur ett säkerhetsperspektiv att placera våldsutsatta på samma plats. Det skulle även kunna äventyra sekretessen. Förvaltningen anser att dessa personer bör kunna få boende via Stockholms stads bostadskö och förtursheten.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 31 augusti 2023 följande.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd antar yttrandet som sitt eget och överlämnar det som svar på remissen.

Reservation av Linn Bessner (C), se Reservationer m.m.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 7 augusti 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Nedan följer stadsdelsnämndens yttrande gällande motionens förslag:

1. Erbjudna förebyggande föräldrastödsprogram som syftar till att motverka hedersrelaterat våld och förtryck samt ge stöd till föräldrar vars barn är på väg in i kriminalitet

Inom stadsdelsnämndens enhet för förebygg och behandling erbjuds förebyggande föräldrastödsprogram som Komet och ABC. Även om dessa program inte är specifikt inriktade mot hedersrelaterat våld och förtryck eller kriminalitet behandlar de teman relevanta för målgrupperna. Inom ramen för det förebyggande arbetet har förvaltningen en välutbyggd verksamhet med föräldrarådgivare, fältassistenter och skolsocionomer.

Arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck har främst inriktats för att stärka medarbetares kompetens att identifiera utsatta personer för att kunna motivera till tidigt stöd inom biståndsbedömda insatser som exempelvis familjebehandling. Samtliga medarbetare inom enheten för förebygg och behandling har gått Origos utbildning om hedersrelaterat våld och förtryck. Det biståndsbedömda föräldrastödet har kompetens att hantera många typer av våld, däribland hedersrelaterat våld och förtryck.

Gällande barn på väg in i kriminalitet arbetar stadsdelen även inom detta område med att identifiera tidiga riskfaktorer för att kunna motivera till tidigt stöd genom biståndsbedömda insatser. Hässelby-Vällingby arbetar med att implementera Socialstyrelsens kunskapsstöd Insatser för att motverka fortsatt normbrytande beteende och återfall i brott, där bland annat Komet förespråkas. Stadsdelen är även pilotstadsdel för programmet ”På rätt väg” där föräldrar som har en oro för att sitt barn är på väg in i kriminalitet kan delta. Programmet innebär att föräldrarna träffar

familjerådgivare som ger dem stöd att stärka sin förmåga att ge barnen goda uppväxtförhållanden som motverkar kriminalitet. Familjerådgivarna kan även vid behov motivera till mer stöd.

2. Inrätta enhet som arbetar med hedersrelaterat våld och förtryck som är uppsökande på bl.a. skolor

Flera av stadsdelsnämndens verksamheter möter kontinuerligt personer i risk för eller som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. Stadsdelen har även verksamheter som idag arbetar uppsökande på bl.a. skolor. Gällande enheten som föreslås i motionen är det viktigt att överväga om den är tänkt att vara stödjande till det arbete som görs i stadsdelarna och skolorna idag eller komplettera det arbetet.

Stadsdelsnämnden är positiv till en centraliserad kunskapsbas som kan vara pådrivande och stödjande för utvecklingen av arbetet som görs idag, till exempel genom att göra översyner, erbjuda vägledning och kompetensutveckling. Origo fyller idag en viktig funktion inom detta område.

3. Utbilda personal som arbetar med barn och unga så de kan upptäcka hedersförtryck

Kompetens om hedersrelaterat våld och förtryck, vilket stöd som finns att tillgå samt hur det ska komma den enskilde till del bedöms som viktiga faktorer för att öka stödet till utsatta. Stadsdelen har därför genomfört en utbildningssatsning där ett flertal medarbetare gått Origos utbildning inom hedersrelaterat våld och förtryck.

Stadsdelsnämnden är positiv till att en stadsövergripande satsning görs för de medarbetare där satsningen bedöms göra störst effekt.

4. Relevanta nämnder och bolag ska arbeta aktivt med information om vart personer som utsätts för hedersförtryck kan vända sig

Olika informationskampanjer genomförs från bland annat Origo och socialförvaltningen. Stadsdelen har även i sitt samarbete med Polisen tillhandahållit informationsmaterial som de kan ge i samband med att de misstänker våld.

En stadsövergripande satsning som samordnar om informationsspridningen kan ske mer effektivt för att nå relevanta riskgrupper bedömer stadsdelsnämnden som positivt.

5. Exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden ska verka för byggandet av ett nytt kvinnofridshus

Stadsdelsnämnden har svårt att yttra sig om kvinnofridshus är en effektiv satsning i förhållande till andra insatser till fördel för målgruppen, som till exempel skyddade boenden, genomgångsbostäder eller förtur inom det ordinarie boendebeståndet. Risk kan finnas med att bygga fastigheter som riktar sig till särskilda målgrupper, dels kan det underlätta för våldsutövare att hitta berörda samt att det kan verka stigmatiserande.

6. Våldsutsatta, brottsutsatta och vittnen snabbt erbjuds stöd och hjälp

Stadsdelsnämnden har ett eget journummer på kontorstid och socialjouren är tillgänglig övrig tid. Som utgångspunkt beviljas stadsdelsnämnden skyddat boende under utredningstiden.

7. SHIS Bostäder och relevanta nämnder tillgodoser behovet av genomgångsbostäder för målgruppen våldsutsatta som tvingas flytta

Den bristande tillgången på bostäder medför att det kan vara svårt och ta lång tid att hitta boenden för de utan betydande kapital. Stadsdelsnämnden instämmer därför i att det är viktigt att grupper som av olika anledningar har särskilt ömmande skäl ges stöd till genomgångsbostäder för att inte riskera akut hemlöshet och ges utrymme att finna ett mer varaktigt boende.

Stiftelsen Hotellhem i Stockholm (SHIS) erbjuder idag ”mellanbo” som är boende med stöd för personer med erfarenhet av relationsvåld som stadsdelen kan hjälpa enskilda att ansöka om.

Det kan även övervägas om det vore effektivt att även kunna erbjuda genomgångsbostäder för våldsutövaren för att få hen att lämna hemmet och om det bör utredas vidare.

8. Utveckla ett lokalt lämna-program med samordnade och riktade insatser till de som vill lämna en våldsdrabbad relation eller befinner sig i hedersrelaterat våld och förtryck

Stadsdelsnämnden är positiv till att staden utvecklar nya effektiva metoder för stöd till målgruppen och är därför positiv till att staden prövar ett lämna-program. Hur programmet förhåller sig till det stöd som ges till målgrupperna idag behöver tydliggöras.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd

Norra innerstadens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 23 augusti 2023 följande.

1. Norra innerstadens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Reservation av Daniele Fava (C), se Reservationer m.m.

Norra innerstadens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 27 juli 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att arbetet med att förebygga och motverka förekomsten av alla typer av våld i nära relationer är prioriterat och ställer sig delvis enig till de förslag som presenteras. Förvaltningen anser dock att delar av förslagen redan finns implementerade genom Stockholms stads program mot våld i nära relationer,

hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål och sexuellt våld oberoende relation. Förvaltningens arbetssätt med våld i nära relationer har tagits fram med detta program som utgångspunkt.

Förvaltningens medarbetare utbildas löpande till exempel genom utbildning i Patriark och FREDA för att kunna identifiera och bemöta våldsutsatta. Våldsutsatta som identifieras hänvisas till Relationsvåldscentrum innerstaden eller annan lämplig stödkontakt. Samverkan sker även med Origo som är inriktade mot hedersproblematik.

Centerpartiet föreslår att en särskild enhet ska inrättas med inriktning på hedersrelaterat våld. Förvaltningen anser att det kan ge gynnsamma effekter om detta innebär en centraliserad enhet som bidrar med fördjupad och aktuell kompetens inom området dit medarbetare kan vända sig för stöd. Förekomsten av hedersrelaterat våld ser olika ut inom Stockholms stads olika förvaltningsområden varför inte alla stadsdelsförvaltningar har samma behov eller möjlighet att bygga en verksamhet med särskild inriktning inom området. Förvaltningen anser dock att den nya enhetens uppdrag behöver förtydligas för att klargöra gränsdragningar gentemot till exempel fältassistenternas uppdrag då de också arbetar uppsökande i skolor och håller i föräldrastödsutbildningar.

Förvaltningen har ett nära samarbete med Relationsvåldscentrum innerstaden för att hjälpa våldsutsatta, motivera våldsutövare till behandling och erbjuda samtalsstöd till barn till våldsutsatta. Centerpartiet föreslår att Relationsvåldscentrum samordnar ett lämna-program till stöd för våldsutsatta. Förvaltningen ställer sig positiv till ett sådant förslag men anser det svårt att bedöma omfattningen av uppdraget. Utifrån den nivå av belastning som redan finns i dagsläget antas det kräva en påtaglig utökning av resurser hos Relationsvåldscentrum för att hantera ett uppdrag som kräver lång och tät klientkontakt.

Centerpartiet föreslår att föräldrastödsprogram ska erbjudas i syfte att förebygga hedersrelaterat våld. Förvaltningen har kompetens inom föräldrastödsprogrammen Komet och ABC samt föräldraskap i Sverige men inget av dessa är inriktade mot att förebygga hedersrelaterat våld. Förvaltningen ställer sig positiv till förslaget men anser att uppbyggnaden behöver ske i samverkan med, eller av, part som har kunskap av evidensbaserade program inom området.

Centerpartiet föreslår att kvinnofridshus ska byggas för att våldsutsatta kvinnor snabbare ska kunna flyttas från en våldsam miljö. Förvaltningen anser att det är av stor vikt att kunna erbjuda våldsutsatta kvinnor ett tryggt boende fritt från våld. Förvaltningen anser dock att det skapar en svårighet att upprätthålla sekretess om många våldsutsatta kvinnor samlas på en plats. Det skapar också en svårighet att skydda dessa kvinnor från våldsutövare då det kommer vara svårt att dölja vilken typ av verksamhet som bedrivs.

SHIS Bostäder

SHIS Bostäders styrelses yttrande daterat den 30 augusti 2023 har i huvudsak följande lydelse.

SHIS är stadens bostadssociala resurs och har kommunfullmäktiges uppdrag att tillhandahålla genomgångsbostäder för stockholmare som av skilda skäl står vid sidan om den ordinarie bostadsmarknaden.

En boendeform inom SHIS är Mellanboende för personer med erfarenhet av våld i nära relation, när den akuta fasen är över. I denna boendeform är SHIS utförare av en biståndsbedömd insats jämte tillhandahållande av bostad. SHIS kan också erbjuda bostad för målgruppen utan biståndsbedömd insats inom ramen för boendeformen Avtalat boende.

I enlighet med uppdrag från Kommunfullmäktige (KF) som stadfästas av SHIS styrelse utvecklar SHIS kontinuerligt verksamheten för nämnda prioriterad grupp våldsutsatta personer och anpassar utbudet efter efterfrågan.

SHIS har en nära samverkan med stadens förvaltningar för att säkerställa att stödet som erbjuds passar för målgruppen. SHIS deltar regelbundet på stadens nätverk för våld i nära relationer som leds av socialförvaltningen. Arbetet sker utifrån stadens program ”Stockholm stads program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld och oberoende relation 2021-2025” med de målgrupper som nämns i programmet. Samverkan med stadsdelarna fungerar väl och efter det kvalitetsarbete som gjorts är det allt fler som använder SHIS för att erbjuda stöd till våldsutsatta. Det arbete som genomförts kommer att fortsätta och förstärkas för att säkerställa att SHIS är en resurs för alla stadsdelsförvaltningar.

Därtill kan nämnas att lördagen den 25 november är det internationella dagen mot mäns våld mot kvinnor. För att uppmärksamma dagen och öka anställdas kunskaper i ämnet anordnar SHIS fredagen den 24 november en heldag kring ämnet våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck för samtliga anställda inom SHIS. Dagen inleds med en föreläsning och workshop av Relationscentrum väst. På eftermiddagen medverkar Origo (resurscentrum mot hedersrelaterat förtryck och våld i Stockholms län).

Kontorets synpunkter och förslag

SHIS välkomnar generellt ett förstärkt arbete kring ifrågavarande målgrupp, men föreslår styrelsen att överlåta åt de remissinstanser som har ett bredare stadsövergripande perspektiv att mer specifikt ta ställning till motionärens förslag ifråga om hur verksamheten för målgruppen kan stärkas och organiseras på det mest effektiva sättet.

Reservationer m.m.

Exploateringsnämnden

Reservation av Svante Linusson (C)

Svante Linusson (C) föreslår att nämnden beslutar att tillstyrka motionen samt att därutöver anföra följande:

Stadens arbete mot både hedersvåld- och beteenden och våld i nära relationer måste stärkas. Stockholm måste ge det stöd som gör det möjligt för kvinnor och män att lämna våldsamma relationer. Därför behöver staden utöka antalet beviljade förturer till stadens bostadskö och stärka långsiktigheten i stödet till kvinnojourerna och dess verksamhet. Staden ska fortsätta jobba och utveckla Relationsvåldscentrum (RVC) för individuellt stöd till alla samt införa stöd till unga som utsätts för våld i nära relation.

Därutöver anser Centerpartiet att staden genom markanvisningar borde ge privata aktörer möjlighet att bygga bostäder örönmärkta för kvinnor som flytt en våldsam relation, så kallade kvinnofridshus. Här, liksom i tidigare svar från exploateringskontoret på liknande ärenden, är det dock tydligt att det saknas förståelse för idén om vad ett kvinnofridshus ska innebära. Tanken är inte att förmedla lägenheterna enligt socialtjänstlagen utan att det ska utgöra ett boende för de som lämnar det skyddade boende som förmedlats av socialtjänsten.

Många behöver en fristad under längre tid men framför allt är det svårt på Stockholms bostadsmarknad att få tag i en bostad i anslutning till exempelvis barnens skola. Det finns aktörer som har sagt sig villiga att bygga en sådan fastighet och pekat ut platser på bland annat Södermalm, där behovet också är särskilt stort. Då borde stadens ansvariga nämnder kroka arm och proaktivt inleda dialog om markanvisning för ett kvinnofridshus. Det är det minska staden kan göra för alla de som lämnar våldsamma relationer.

Särskilt uttalande av André Nilsson (L)

Motionen från Centerpartiet innehåller många bra förslag på området och vi välkomnar att vi delar uppfattningen om att Stockholm behöver en stark socialpolitik.

Liberalerna instämmer med idén om ett lämna-program, vilket vi även avsatt medel i budget för att införa. På samma sätt som samhället erbjuder en väg ut ur en kriminell livsstil måste den som utsätts för våld i nära relation ha en tydlig väg ut. Vi vill poängtera vikten av att fortsätta att försöka arbeta inom ordinarie strukturer. I övrigt instämmer vi med förvaltningens förslag till beslut.

Socialnämnden

Reservation av Kristin Jacobsson (C)

1. Att tillstyrka motionen
2. Att därutöver anföra följande

Stadens arbete mot både hedersvåld- och beteenden och våld i nära relationer måste stärkas – en prioritet som ligger Centerpartiet särskilt nära om hjärtat. Stockholm måste ge det stöd som gör det möjligt för kvinnor och män att lämna våldsamma relationer. Därför behöver staden utöka antalet beviljade förturer till stadens bostadskö och stärka långsiktigheten i stödet till kvinnojourerna och dess verksamhet. Staden ska fortsätta jobba och utveckla Relationsvårdscentrum (RVC) för individuellt stöd till alla samt införa stöd till unga som utsätts för våld i nära relation.

I vår motion från i våras lyfte Centerpartiet ett antal förslag för att stärka och utveckla stadens arbete för att motarbeta våld och stärka arbetet mot våld i nära relationer. Tyvärr kan vi konstatera att flera punkter av vår motion hanteras ytterst sparsamt av förvaltningen i deras svar. Pågående kartläggningsarbete i stadsdelsnämnderna används som ett svepskäl för att inte göra mer och det är en snedprioritering enligt oss. Centerpartiet vill se att staden tar sig an problemet klarsynt, istället för att reaktivt backa in i problematiken. Bara den som tycker att allt är perfekt som det är idag, inga utmaningar finns och inget kan bli bättre för personer utsatta för hedersrelaterat våld och beteenden samt relationsvåld hänvisar till pågående arbete som tillräckligt.

Vi vill, istället för att lägga ner fungerande verksamhet med över två decenniers erfarenhet och kunskap, som majoriteten gjorde när Kruton lades ner, se att stadsdelarna får i uppdrag att arbeta uppsökande och informationsspridande, för att tillförsäkra att alla som är i behov nås av de stöd de behöver. Därför är det också oroande att majoriteten tog bort alla formuleringar och uppdrag i budgeten 2023 till skola och socialtjänst om att arbeta mot att barn förs utomlands mot sin vilja. Klarar stadsdelarna inte av det behövs organiseringen ses över och en enhet som arbetar specifikt för att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck inrättas. Den som vill lämna en hederskontext ska veta var den kan vända sig.

Centerpartiet önskar förstärka stadens åtgärder mot både hedersvåld och oönskade beteenden, liksom mot våld i nära relationer. Självklart kan familjestödsprogrammen utökas, självklart kan informationsinsatser bli bättre och stödet till den som tar steget och lämnar likaså. En nolltolerans mot hedersrelaterade brott är önskvärd. Ansträngningarna bör intensifieras och kunskapen om hedersvåld och förtryck behöver öka inom Stockholms stad. Att förstå skillnaderna mellan hedersvåld och andra former av våld i nära relationer är avgörande för att uppnå resultat.

Vidare är svaret avseende ett lokalt lämna-program frånvarande. Det finns alldeles uppenbart ett behov för att arbeta fram fler och mer träffsäkra metoder för att erbjuda

en väg bort från våldsamma relationer för de som är drabbade av relationsvåld. Här behöver stadens förvaltningar arbeta närmare varandra men också andra aktörer såsom polis och kriminalvård, samverkan med andra kommuner ske osv på samma sätt som det gör för den som vill lämna en kriminell livsstil. Staden bör ge det stöd som behövs för att kvinnor och män ska kunna lämna våldsamma förhållanden. Den avhoppbarverksamhet som finns för livsstilskriminella är bra men vi menar att staden samtidigt bör erbjuda motsvarande stöd till de kvinnor som sitter fast i våldsamma relationer. Det skulle också möjliggöra det långsiktiga stöd som förvaltningen ser ett stort värde i och själva lyfter fram.

Det skulle också införandet av ett kvinnofridshus kunna göra så väl som en utbyggd mellanboendeverksamhet inom SHIS. Genom att staden ger markanvisningar för den typ av verksamhet kan exempelvis privata aktörer ges möjlighet att bygga bostäder öronmärkta för kvinnor som flytt en våldsam relation och som behöver bygga upp sitt liv långsiktigt, utan socialtjänstbeslut. Behoven av mer långsiktiga boendelösningar, och andra stödlösningar är stora men ändå gör stadsdelarna inte särskilt många placeringar exempelvis SHIS mellanboende. Är det någonting som behöver kartläggas så är det detta mysterium.

Särskilt uttalande av Alexander Ojanne m.fl. (S), Rashid Mohammed m.fl. (V) och Felix König (MP)

Mäns våld mot kvinnor är ett stort samhällsproblem. Ingen ska tvingas att stanna kvar i en våldsam eller destruktiv relation. Arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck ska trappas upp. Det ska vara enkelt för våldsutsatta att söka stöd och skydd och det ska ges snabbt. Stockholm kan göra mer för att förebygga, ge stöd och skydd.

Bakgrunden till att Kruton och Kriscentrum har samlokaliseras är att stadsdelsnämnderna i stor utsträckning placerar unga som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck i första hand hos jourfamilj eller i behandlingsfamiljer. Vid hög risk placeras den unge utanför Stockholm. Vi anser att det är bra att unga placeras hos familjer snarare än att behöva vara ensamma i ett boende. Socialförvaltningen har under året också utvecklat arbetet för att jour- och familjehem ska ha tillräcklig kompetens om målgruppen unga utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. De jourhem som tar emot placeringar av unga utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck har alltid möjlighet att få konsultation och stöd via Kruton och Origo. När det gäller Krutons skyddslägenheter så finns de kvar.

Motionären antyder att arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck inte är prioriterat. Det stämmer inte.

Den rödgröna majoriteten har blandat:

- Slopas avgifterna för skyddat boende för att säkerställa att pengar inte är ett hinder för att söka skydd.

- Unga som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck ges stöd inte bara under den akuta fasen utan även efter.
- En översyn av stadens stöd till bland annat den som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck har gjorts. Översynen ligger till grund för stadens utvecklingsarbete.
- Stadens relationsvåldscentrum har fått förstärkning för att kunna utöka sitt arbete och nå fler våldsutsatta.

I vårt Stockholm ska alla leva fritt från våld och förtryck. Det är därför vi stärker och utvecklar arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.

Särskilt uttalande av Jan Jönsson (L)

Motionen från Centerpartiet innehåller många bra förslag på området och vi välkomnar att vi delar uppfattningen om att Stockholm behöver en stark socialpolitik.

Liberalerna instämmer med idén om ett lämna-program, vilket vi även avsatt medel i budget för att införa. På samma sätt som samhället erbjuder en väg ut ur en kriminell livsstil måste den som utsätts för våld i nära relation ha en tydlig väg ut. Vi vill poängtera vikten av att fortsätta att försöka arbeta inom ordinarie strukturer. I övrigt instämmer vi med förvaltningens förslag till beslut.

Utbildningsnämnden

Reservation av Claes Nyberg (C)

1. Att tillstyrka motionen
2. Att därutöver anföra följande

Stadens arbete mot både hedersvåld- och beteenden och våld i nära relationer måste stärkas – en prioritet som ligger Centerpartiet särskilt nära om hjärtat. Stockholm måste ge det stöd som gör det möjligt för kvinnor och män att lämna våldsamma relationer. Därför behöver staden utöka antalet beviljade förturer till stadens bostadskö och stärka långsiktigheten i stödet till kvinnojourerna och dess verksamhet. Staden ska fortsätta jobba och utveckla Relationsvåldscentrum (RVC) för individuellt stöd till alla samt införa stöd till unga som utsätts för våld i nära relation.

I vår motion från i våras lyfte Centerpartiet ett antal förslag för att stärka och utveckla stadens arbete för att motarbeta våld och stärka arbetet mot våld i nära relationer.

Tyvärr hanteras våra förslag ytterst sparsamt av förvaltningen i deras svar.

Centerpartiet vill se att staden tar sig an problemet klarsynt, istället för att ha ett reaktivt förhållningssätt. Det är bra att få en sammanställning över kunskapshöjande utbildningsinsatser etc som genomförs, men det räcker inte för att adressera de strukturer som omger problemen som istället kräver konkreta aktiviteter. I det är det

också centralt att uppföljning görs av hur dessa insatser används och vilken effekt de får, tydligt kopplat till stadens och stadsdelarnas sociala verksamhet.

Vi vill se att stadsdelarna i samverkan med skolorna får i uppdrag att arbeta uppsökande och informationsspridande, för att tillförsäkra att alla som är i behov nås av de stöd de behöver. Därför är det också oroande att majoriteten tog bort alla formuleringar och uppdrag i budgeten 2023 till skola och socialtjänst om att arbeta mot att barn förs utomlands mot sin vilja. Organiseringen ses över och en enhet som arbetar specifikt för att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck inrättas. Den som vill lämna en hederskontext ska veta var den kan vända sig och där är skolan en av de viktigaste arenorna för kännedom om rättigheter och de resurser som finns.

Centerpartiet önskar förstärka stadens åtgärder mot både hedersvåld och oönskade beteenden, liksom mot våld i nära relationer. En nolltolerans mot hedersrelaterade brott är önskvärd. Ansträngningarna bör intensifieras och kunskapen om hedersvåld och förtryck behöver öka inom Stockholms stad. Att förstå skillnaderna mellan hedersvåld och andra former av våld i nära relationer är avgörande för att uppnå resultat.

Vidare är svar avseende ett lokalt lämna-program frånvarande och vad skolans del i detta kan vara. Det finns alldeles uppenbart ett behov för att arbeta fram fler och mer träffsäkra metoder för att erbjuda en väg bort från våldsamma relationer för de som är drabbade av relationsvåld. Här behöver stadens förvaltningar arbeta närmare varandra men också andra aktörer såsom polis och kriminalvård, samverkan med andra kommuner ske osv på samma sätt som det gör för den som vill lämna en kriminell livsstil. Staden bör ge det stöd som behövs för att kvinnor och män ska kunna lämna våldsamma förhållanden och i detta ha strategier för hur det påverkar barn i deras familjer både socialt och i deras skolgång.

Särskilt uttalande av Jan Jönsson (L)

Se särskilt uttalande under socialnämnden.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Reservation av Linn Bessner (C)

1. Att tillstyrka motionen
2. Att därutöver anföra följande

Stadens arbete mot både hedersvåld- och beteenden och våld i nära relationer måste stärkas – en prioritet som ligger Centerpartiet särskilt nära om hjärtat. Stockholm måste ge det stöd som gör det möjligt för kvinnor och män att lämna våldsamma relationer. Därför behöver staden utöka antalet beviljade förturer till stadens bostadskö och stärka långsiktigheten i stödet till kvinnojourerna och dess verksamhet.

Staden ska fortsätta jobba och utveckla Relationsvårdscentrum (RVC) för individuellt stöd till alla samt införa stöd till unga som utsätts för våld i nära relation.

Centerpartiet önskar förstärka stadens åtgärder mot både hedersvåld och oönskade beteenden, liksom mot våld i nära relationer. Självklart kan familjestödsprogrammen utökas, självklart kan informationsinsatser bli bättre och stödet till den som tar steget och lämnar likaså. En nolltolerans mot hedersrelaterade brott är önskvärd. Ansträngningarna bör intensifieras och kunskapen om hedersvåld och förtryck behöver öka inom Stockholms stad. Att förstå skillnaderna mellan hedersvåld och andra former av våld i nära relationer är avgörande för att uppnå resultat.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd

Reservation av Daniele Fava (C)

1. Att tillstyrka motionen
2. Att därutöver anföra följande

Stadens arbete mot både hedersvåld- och beteenden och våld i nära relationer måste stärkas – en prioritet som ligger Centerpartiet särskilt nära om hjärtat. Stockholm måste ge det stöd som gör det möjligt för kvinnor och män att lämna våldsamma relationer. Därför behöver staden utöka antalet beviljade förturer till stadens bostadskö och stärka långsiktigheten i stödet till kvinnojourerna och dess verksamhet. Staden ska fortsätta jobba och utveckla Relationsvårdscentrum (RVC) för individuellt stöd till alla samt införa stöd till unga som utsätts för våld i nära relation.

I vår motion från i våras lyfte Centerpartiet ett antal förslag för att stärka och utveckla stadens arbete för att motarbeta våld och stärka arbetet mot våld i nära relationer. Tyvärr bemöts vissa punkter från vår motion ytterst sparsamt. Exempelvis bemöts inte Krutons nedläggning närmare, eller för den delen frågan om vart unga kvinnor som är av hedersproblematik bör vända sig. Centerpartiet önskar förstärka stadens åtgärder mot både hedersvåld och oönskade beteenden, liksom mot våld i nära relationer. En nolltolerans mot hedersrelaterade brott är önskvärd. Ansträngningarna bör intensifieras och kunskapen om hedersvåld och förtryck behöver öka inom Stockholms stad. Att förstå skillnaderna mellan hedersvåld och andra former av våld i nära relationer är avgörande för att uppnå resultat.

I svaret anges att stadsdelsnämnderna bland annat fått i uppdrag att kartlägga det stöd som erbjuds. Detta är en snedprioritering enligt oss. Centerpartiet vill se att staden tar sig an problemet klarsynt, istället för att backa in i problematiken. Vi vill, istället för att lägga ner fungerande verksamhet med över två decenniers erfarenhet och kunskap, se att stadsdelarna får i uppdrag att arbeta uppsökande och informationsspridande, för att tillförsäkra att alla som är i behov nås av de stöd de behöver.

Vidare är svaret avseende ett lokalt lämna-program frånvarande. Det finns alldeles uppenbart ett behov för att arbeta fram fler och mer träffsäkra metoder för att erbjuda

en väg bort från våldsamma relationer för de kvinnor som är drabbade. Staden bör ge det stöd som behövs för att kvinnor och män ska kunna lämna våldsamma förhållanden. Vi vänder oss på inget sätt emot den verksamhet som riktas mot kriminella, men menar att staden bör erbjuda motsvarande stöd till de kvinnor som sitter fast i våldsamma relationer.

Vi ser oroligt på den utvecklingen som sker i staden. Mot bakgrund av majoritetens förra budget, där uppdrag om att motverka så kallade uppfostringsresor togs bort, tillsammans med den tafatthet som majoriteten uppvisat i att ta sig an frågorna och rikta ordentliga insatser för att komma till bukt med problemen.